

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/39

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/108
Karar No. 2025/3201
Tarihi: 08.04.2025

●ANAYASA MAHKEMESİNİN İPTAL KARARININ KESİNLEŞMEMİŞ TÜM DERDEST DAVALARA UYGULANACAĞI

●DAYANIŞMA AİDATI ÖDEYEREK TİS DEN YARARLANMANIN TALEP TARİHİNDEN BAŞLAYACAĞI

ÖZETİ: İmza tarihinden önceki dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma taleplerinin imza tarihi itibarıyla hüküm doğuracağına ilişkin 39. maddedeki düzenleme ise Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli ve 2020/57 Esas, 2020/83 Karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararının eldeki gibi kesin hüküm hâlini almamış derdest dosyalar yönünden uygulanması zorunludur (Anayasa Mahkemesi, 12.12.1989 tarihli ve 1989/11 Esas, 1989/48 Karar sayılı kararı; Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 09.05.1960 tarihli ve 1960/21 Esas, 1960/9 Karar sayılı içtihadı birleştirme kararı; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 04.02.2021 tarihli ve 2020/5169 Esas, 2021/3479 Karar; 06.07.2023 tarihli ve 2023/9636 Esas, 2023/11055 Karar ve 6.11.2024 tarihli ve 2024/9537 Esas, 2024/14568 Karar sayılı kararları).

Yukarıda yapılan açıklamalara göre; Bölge Adliye Mahkemesince, davacının dayanışma aidatı ödeyerek talepte bulunduğu tarih olan 03.11.2021 tarihinden itibaren 01.03.2021-28.02.2023 tarihli toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanabileceğinin tespit edilmesinde isabetsizlik bulunmamaktadır. Ancak 03.11.2021 tarihinden sonra toplu iş sözleşmesinde

ücret zammı öngörülmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi hatalı olmuştur. Davacının dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak için talepte bulunma tarihi olan 03.11.2021 tarihi itibarıyla toplu iş sözleşmesinin birinci yıl ikinci altı ay ücret zammı dâhil tüm hükümlerinden yararlanabileceği gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm tesis edilerek davanın reddi bozmayı gerektirmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalı Kurum nezdinde kadrolu işçi olarak çalıştığını, davalının tarafı olduğu 11.08.2021 tarihinde imzalanan Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü ile 19.10.2021 tarihinde davalı adına Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS) ve Öz Ormançılık ve Tarım, Avcılık ve Balıkçılık İşçileri Sendikası (Sendika) arasında imzalanan toplu iş sözleşmesinde işçilerin almakta olduğu aylık çıplak brüt ücretlerine 01.03.2021 tarihinden itibaren birinci yıl birinci altı ay için %12 oranında, birinci yıl ikinci altı ay için ise %5 oranında zam yapılmasının öngörüldüğünü, müvekkili davacının yetkili sendika üyeliğinden istifa ettiğini ve dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesi hükümlerinin tüm mali ve özlük haklarından faydalanmak için talepte bulunduğunu, yine 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) 39/4 hükmünde yer alan "İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur." ibaresinin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, taraf işçi sendikasına üye olmayanların talep tarihi itibarıyla toplu iş sözleşmesi hükümlerinden faydalanabilir duruma geldiğini, ayrıca sendika kurucu üyesi olması nedeniyle tarafına yapılan haksız ve ayrımcılık içeren uygulamadan dolayı 6356 sayılı Kanun'un 25/4 hükmü gereğince sendikal tazminata hükmedilmesi gerektiğini ileri sürerek eksik ödenen ücret alacağı, ilave tediye fark alacağı, ikramiye fark alacağı, fazla çalışma fark alacağı, ulusal bayram ve genel tatil ücret alacağı ile sendikal tazminat alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacının, müvekkili nezdinde çalışmaya devam ettiğini, davanın haksız ve hukuka aykırı olduğunu, sendika üyeliğinden ayrılan davacının bilahare toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için talep dilekçesi verdiğini, ancak mevzuat gereği ücret zammından yararlandırılmayacağı

hususunun kendisine bildirildiğini, Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümediğini, söz konusu iptal kararının da 03.03.2021 tarihinden itibaren hüküm doğuracağını, taban ücret uygulamasından sadece 6356 sayılı Kanun'un 39. maddesi çerçevesinde yürürlük süresinin başlangıcından itibaren yararlanmaların faydalanacağını, sonuç olarak toplu sözleşmenin imza tarihinde işçi sendikasına üye olmayanların yürürlük tarihinden itibaren oluşan ücret farklarından yararlanamayacağını, Anayasa Mahkemesi kararının davacı açısından anlamının toplu iş sözleşmesi hükümleri gereği ücret zamlarından yararlanamayacağı yönünde olduğunu, davacının taleplerinin kabulünün mümkün olmadığını, ayrıca davacıya tüm ödemelerinin eksiksiz olarak yapıldığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının, sendika üyeliğinden 21.08.2020 tarihinde istifa ettiği, 24.08.2020 tarihli dilekçesi ile dayanışma aidatı ödeyerek toplu iş sözleşmesinden yararlanmayı talep ettiği ve 01.03.2019-28.02.2021 yürürlük tarihli toplu iş sözleşmesinden yararlandırıldığı, 03.11.2021 tarihli dilekçesi ile de 19.10.2021 tarihinde imzalanan ve dava konusu olan 01.03.2021-28.02.2023 yürürlük tarihli toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak istediğine dair dilekçeyi verdiği, 6356 sayılı Kanun'un 39/4 hükmünde yer alan dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma hususunda talepte bulunulması hâlinde imza tarihinden önceki taleplerin imza tarihi itibarıyla hüküm doğuracağı yönündeki düzenlemenin Anayasa Mahkemesince iptal edildiği ancak dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanmanın talep tarihinden geçerli olacağına dair düzenlemenin yürürlükte olduğu ve davacının dava konusu toplu iş sözleşmesi hükümlerinden ancak 03.11.2021 tarihi itibarıyla yararlanabileceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekilince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak istediğini belirttiği tarih olan 03.11.2021 tarihi itibarıyla toplu iş sözleşmesinden yararlanabileceği ancak 03.11.2021 tarihinden sonra toplu iş sözleşmesinde ücret zammı öngörülmediği, davacıya ilk toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret zammının 01.03.2022 tarihinde yapılacağı, arabuluculuk son tutanak tarihinin ise 05.01.2022 olması karşısında İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmesinde hata bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde;

1. Müvekkilinin eski toplu iş sözleşmesi döneminde dayanışma aidatı

ödeyerek toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlandığını, eski toplu iş sözleşmesi dönemi sonunda davalı İdareye yaptığı sözlü başvuruda dava konusu toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanmak istediğini bildirdiğini, müvekkilinin sözlü başvurusu üzerine de kendisinden dayanışma aidatı kesildiğini,

2. Müvekkiline yapılan sendikal baskı nedeniyle 03.11.2021 tarihli dilekçeyi vermek zorunda kaldığını,

3. Dayanışma aidatı ödeyerek toplu iş sözleşmesinden yararlanma talebinin yazılı olmasına gerek olmadığını ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, davacının toplu iş sözleşmesinden yararlanmaya başlayacağı tarihin belirlenmesi ile buna göre fark alacağı bulunup bulunmadığı ve sendikal tazminata hak kazanıp kazanmadığı hususlarındadır.

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davacı vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Somut uyuşmazlıkta davacı, işvereni davalı Kurum ile daha önce üyesi olduğu sendika arasında bağitlanan toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlandırılmadığını, toplu iş sözleşmesinin tarafı sendika üyeliğinden ayrıldıktan sonra dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma hususunda talepte bulunduğunu, buna göre toplu iş sözleşmesinin yürürlük başlangıç tarihinden itibaren toplu iş sözleşmesinden yararlandırılması gerektiğini ileri sürmüştür.

6356 sayılı Kanun'un 39/1 hükmünde taraf işçi sendikasına üye olmak toplu iş sözleşmesinden yararlanmanın şartı olarak öngörülmüştür. Madde metnine göre toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için aslolan sendika üyeliği olup istisnai hâller dışında (dayanışma aidatı, sendikanın yazılı onayı gibi) sendika üyesi olmayanlar toplu iş sözleşmesinden yararlanamaz.

Aynı Kanun'un 39/4 hükmüne göre toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz.

Bununla birlikte 6356 sayılı Kanun'un 39. maddesinde açıkça, dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanmanın, talep tarihinden geçerli olacağı düzenlenmiştir. Şu hâlde toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ödenerek yararlanılabilmesi için her toplu iş sözleşmesi bakımından ayrıca talepte bulunulması gerekmektedir.

İmza tarihinden önceki dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma taleplerinin imza tarihi itibarıyla hüküm doğuracağına ilişkin 39. maddedeki düzenleme ise

Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli ve 2020/57 Esas, 2020/83 Karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararının eldeki gibi kesin hüküm hâlini almamış derdest dosyalar yönünden uygulanması zorunludur (Anayasa Mahkemesi, 12.12.1989 tarihli ve 1989/11 Esas, 1989/48 Karar sayılı kararı; Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 09.05.1960 tarihli ve 1960/21 Esas, 1960/9 Karar sayılı içtihadı birleştirme kararı; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 04.02.2021 tarihli ve 2020/5169 Esas, 2021/3479 Karar; 06.07.2023 tarihli ve 2023/9636 Esas, 2023/11055 Karar ve 6.11.2024 tarihli ve 2024/9537 Esas, 2024/14568 Karar sayılı kararları).

Yukarıda yapılan açıklamalara göre; Bölge Adliye Mahkemesince, davacının dayanışma aidatı ödeyerek talepte bulunduğu tarih olan 03.11.2021 tarihinden itibaren 01.03.2021-28.02.2023 tarihli toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanabileceğinin tespit edilmesinde isabetsizlik bulunmamaktadır. Ancak 03.11.2021 tarihinden sonra toplu iş sözleşmesinde ücret zammı öngörülmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi hatalı olmuştur. Davacının dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak için talepte bulunma tarihi olan 03.11.2021 tarihi itibarıyla toplu iş sözleşmesinin birinci yıl ikinci altı ay ücret zammı dâhil tüm hükümlerinden yararlanabileceği gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm tesis edilerek davanın reddi bozmayı gerektirmiştir.

3. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 297/2 hükmü şöyledir:

"(2) Hükmün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir."

Dava dilekçesinde, davacı sendikal tazminat talebinde bulunmuştur. 6100 sayılı Kanun'un 297/2 hükmüne göre, davacının tüm talepleri hakkında açık ve şüpheden uzak bir şekilde olumlu ya da olumsuz bir karar verilmesi zorunludur. Şu hâlde davacı vekilinin sendikal tazminat talebi hakkında olumlu ya da olumsuz bir hüküm kurulmaması da hatalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgilieye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

08.04.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.